

3. A jelző elhelyezése a mondat értelmében. Mit rajzolt, Jóska? Igen ám, de van kis ház, nagy ház, földszintes, meg emeletes ház is. Mondjátok meg azt is, milyent rajzolt! (Színes krétával, pótjellel odaírom a bővítőrészt: Jóska földszintes házat rajzolt.

Ebből most már az is megtudhatja, hogy Jóska nem emeletes, hanem földszintes házat rajzolt, aki nem látta a rajzot. (A következő mondatokat hasonlóképen vizsgálhatom és bővitem.)

4. A jelző értelmezése. Melyik résszel erősítettünk? Olvassuk el anélkül! Bővítő résszel! Mit tudunk meg a bővítőrészből? Melyik szó tulajdonságát jelöltük meg azzal, hogy földszintes? — értelmezem a jelző tartalmi jelentését. (Hasonlóképen értelmezem a többi jelzőt is.)

III. **Begyakorlás.** 1. Miért kellett ezeket a mondatokat jelzővel bővitenünk?

2. A jelző, mint az értelem kifejezője. (Levél szemléltetés.)

3. Csendesfoglalkozás. Jelzővel bővített mondatok szerkesztése.

13.40—14.10-ig.

Történelem

V.—VI. OSZTÁLY.

A tanítás anyaga: Az ország föl szabadulása a török uralom alól.

Nevelői cél: A nemzetet ért csapást — bármily nagy és bármily hosszú ideig tartson is — Istenbe vetett hittel, összetartással, erős akarattal, kitartó munkával ki lehet heverni.

Szemléltető és egyéb taneszközök: Bottkai Miklós és Benczur Gyula: „Buda visszafoglalása“ című azonos képei, Savoyai Jenő herceg budavári szobra. (Kép).

I. **Előkészítés.** 1. Kapcsolóisméltés és érdeklődéskeltés. A múlt órai anyag számonkérése. Hazánk állapota a mohácsi ütközet után. A török terjeszkedési vágya. Bécs ellen indul.

2. Célkitűzés. Beszélgessünk a bécsi ostromról, meg arról, mi történt az ostrom után.

II. **Tárgyalás.** 1. Bécs várának fölmentése. Szobieszky János lengyel király segítsége révén a török sereg csúfos vereséget szenved. A megvert török sereg üldözése. A felszabadító sereg sikerei. (Érsekujvár, Visegrád, Vác).

2. Buda visszafoglalása, a vár ostroma. Kik vettek részt a föl szabadító seregben? Lotharingiai Károly seregének megérkezése a vár alá. Hogyan zajlott le a vár ostroma

és fölszabálítása? (Szemléltetem: Bottkai Miklós és Benczur Gyula: „Budavár visszafoglalása“ c. képeit). A kép megbeszélése. (E szemléleteket kiegészítem helyszíni és kortörténeti adatokkal. Pld.: a vár előterében a Mátyás-templom, háttérében a Duna a Gellért-heggyel, a királyi palota távlati képe s i. t. Benczur képén — mely a vár visszafoglalása után bevonuló győztes hadvezért és kíséretét ábrázolja — a fehérlovas alak Lotharingiai Károly fővezér, mögötte Miksa bajor fejedelem, az előtérben kuruc kürtös, a földön a behasított koponyájú Abdi basa s i. t.)

3. A törökök kiűzése az országból. Buda visszafoglalása után a szultán ereje megtörik. Egyik vereséget a másik után szenvedte. A zentai győzelem és következményei. (Karlócai béke). Savoyai Jenő herceg fővezérsége. (Emlékére Budán szobrot emeltek.)

III. B e g y a k o r l á s. 1. Összefoglalás a táblára írt vezérszavak és kérdések alapján.

2. Elmélyítés. A magyarság nem hiába imádkozott, küzdött, szenvedett oly sokáig, végül is elérte célját. Mi a mi vágyunk, célunk? Szabad-e kishitűeknek lenni? Mondjuk így: Nem! Nem! Soha!

14.10—14.40-ig:

Hit- és erkölcsstan

III.—VI. OSZTÁLY.

(Vázlatot nem készítettem).

